

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
Α. Φλωρόπουλου

http://www.floropoulos.gr - email: info@floropoulos.gr

για μαθητές με απαιτήσεις

• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42
• ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Α. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Σάββατο, 8 Μαρτίου 2025

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Η «ευθύνη», ως έννοια και στάση ζωής, είναι από τις πιο αμφίβολες κατανοητικές στάσεις. Ταυτόχρονα, ως λέξη, είναι μάλλον άβολη. Δεν είναι, επομένως, τυχαίο ότι βρισκόμαστε σε μια περίοδο χαμηλής ατομικής και κοινωνικής υπευθυνότητας.

Η αξία της ευθύνης και η υπευθυνότητα, ως στάση ζωής και συμπεριφοράς, βρίσκουν την πραγματική τους έκφραση σε προγονικές αρχές και πανάρχαιους θεσμούς. Ενδεικτικά, θα αναφέρω το θεσμό των «Ευθυνῶν» (Ευθύνη: Λογοδοσίες που ήταν υποχρεωμένος να κάνει μπροστά σε ειδικούς ελεγκτές ένας άρχοντας για τις πράξεις του, όταν τελείωνε ο χρόνος της θητείας του) της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, και για να δείξω το πώς λογοδοτούσαν οι «υπεύθυνοι», όταν αποχωρούσαν από το δημόσιο βίο: Κάθε δημόσιος λειτουργός (ἄρχων) της Αθήνας έπρεπε να λογοδοτήσει για τη δημόσια δράση του μπροστά στους ειδικούς ελεγκτές του κράτους. Η λέξη σήμαινε, επίσης, και τις κυρώσεις που του επιβάλλονταν, αν διαπιστωνόταν κατάχρηση της εξουσίας του ή παραλείψεις. Θα ήθελα να θυμίσω ότι στην αρχαία Αθήνα υπήρχαν οι «εὔθυνοι» (δημόσιοι ελεγκτές) και τα «εὔθυνα» (δημόσια τελετή απόδοσης ευθύνης για τους υπόλογους).

Η αξία της ευθύνης παραμένει πυξίδα και στάση ζωής, για όσους κρατούν ζωντανό το όραμα μιας «ανθρώπινης» κοινωνίας. Για εκείνους που αισθάνονται τη σκέψη, τα συναισθήματα και τις πράξεις τους ως επιλογή συνείδησης και αποδοχή των συνεπειών που επισύρει κάθε συνειδητοποιημένη πράξη. Με την έννοια αυτή είμαι υπεύθυνος σημαίνει: ότι νιώθω υπόλογος ως άτομο, ως γονιός, ως δάσκαλος, ως κοινωνικό πρόσωπο, τελικά και αναλαμβάνω την ευθύνη που μου ανήκει για τις δεινές αντινομίες του καιρού μου. Αυτή η έννοια της αυτοαποδοχής της ευθύνης νομίζω πως είναι το κεντρικό χαρακτηριστικό της υπευθυνότητας.

Όμως, το πρόβλημα, όπως διαμορφώνεται στην προσωπική μας ζωή και στην κοινωνική πραγματικότητα είναι ακριβώς αυτό: ότι η αγωγή της ευθύνης και η αποδοχή της υπευθυνότητας είναι το συνεχώς ζητούμενο. Αλήθεια, σε προσωπικό επίπεδο, πόσο έχουμε τη γενναιότητα να κοιτάζουμε βαθιά μέσα μας; Να επιχειρούμε, συστηματικά, μια προσωπική αναζήτηση για το τι μετράει στη ζωή, ποιοι είμαστε, συνειδητά ή ασυνείδητα ποια είναι τα προσόντα μας και οι αδυναμίες μας και πώς ενεργούμε στην προσωπική και την κοινωνική μας ζωή; Με αυτόν τον τρόπο θα «χτίσουμε» μια υγιή προσωπικότητα. Αυτή η έννοια της ολοκληρωμένης προσωπικότητας μπορεί και πρέπει να είναι ο προσανατολισμός μας: η επιδίωξη ενός πολιτισμού προσωπικής ωριμότητας. Σ' αυτόν το πολιτισμό πρέπει να βρούμε το δρόμο της ευθύνης μας.

Η έλλειψη αυτής της ευθύνης, σε κοινωνικό επίπεδο, κάνει τα πράγματα περισσότερο περίπλοκα και τραγικά: δεν έχουμε τη φρόνηση να βάζουμε προτεραιότητες, να κάνουμε τις βέλτιστες επιλογές. Δεν έχουμε αναπτύξει στον απαιτούμενο βαθμό τη συναίσθηση ενός συλλογικού πνεύματος, που πρέπει να καθορίζει το βαθμό ωριμότητας της κοινωνίας μας. Ιδιαίτερα, κάτω από την κατάσταση που διερχόμαστε, η κοινωνία μας θαρρείς και είναι διαποτισμένη από ένα είδος κοινωνικού εγωκεντρισμού, που γεννά το πολλαπλό ανθρώπινο αδιέξοδο.

Για το αδιέξοδο αυτό ένας είναι ο δρόμος: οι δεξιότητες ανάπτυξης προσωπικής ταυτότητας: (αυτογνωσία, αυτοεικόνα, αυτοεκτίμηση, αυτοδιαχείριση, αυτοέλεγχος, αυτορρύθμιση, αυτενέργεια). Με αυτά τα χαρακτηριστικά μπορούμε να καλλιεργήσουμε την ικανότητα να αναλαμβάνουμε την ευθύνη των πράξεων μας. Η προσέγγιση αυτή είναι στην ουσία μια «αναβίωση» των ξεχασμένων αξιών. Των αξιών που δεν είναι χώρος «γνώσης και μάθησης», με τη στενή έννοια, αλλά χώρος ευρύτερης καλλιέργειας και παιδείας!

Τα παιδιά από νωρίς πρέπει να μαθαίνουν να σκέφτονται με ένα τρόπο συλλογικό. Να οργανώνονται σε ομάδες, για να μπορούν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις του αύριο. [...] Ο τρόπος, για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, είναι μια και μόνο συνεπής και υπεύθυνη πορεία και προς τον εαυτό του και προς τους άλλους. Είναι μια πορεία ανακάλυψης. Ένα «μάθημα ζωής» και Συναισθηματικής Νοημοσύνης.

Ευρύτερα, θα έλεγα ότι ένας υπεύθυνος άνθρωπος δεν είναι μόνον «αυτογνώστης». Δεν ζει μόνο με ή για τον εαυτό του. Είναι ένας ευρύτερα ενήμερος άνθρωπος. Γνώστης και κάτοχος μιας γενικής παιδείας, με δυνατότητα εμβάθυνσης και κριτικής στάσης. Μόνον έτσι θα μπορεί να διακρίνει τις αντινομίες της ζωής, να αξιολογεί τις ευκαιρίες και τις επιλογές του. Το άτομο που έχει αναπτύξει την αξία της υπευθυνότητας βρίσκει ουσιαστικό περιεχόμενο και νόημα ζωής στην κοινωνική του διάσταση. Μαθαίνει να ενεργεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκτά όχι μόνο επαγγελματική κατάρτιση και προσωπική επιτυχία, αλλά γενικότερα τη δυνατότητα να αντιμετωπίζει διάφορες καταστάσεις και να συνεργάζεται με τους άλλους. Έτσι, σφυρηλατεί την αυτοεκτίμησή του και την αυτορυθμιζόμενη προσωπικότητά του, στοιχεία απαραίτητα για μια δυνατή προσωπικότητα. [...]

(Ελένη Δούκα, Huffpost, κείμενο διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

«Αποφεύγουμε την ατομική ευθύνη, όπως ο διάβολος το λιβάνι».

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από τη συνέντευξη που παραχώρησε ο συγγραφέας Μίνως Ευσταθιάδης στην δημοσιογράφο Ελένη Γκίκα. Αναρτήθηκε στον ιστότοπο <https://www.fractalart.gr> στις 27-03-2019. (διασκευή)

Ποια είναι η θέση σας ως προς το ζήτημα της ατομικής ευθύνης μέσα στην ιστορική δίνη;

Μόνο μέσω της ατομικής ευθύνης μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τίμια τον εαυτό μας – και κατ' επέκταση τον κόσμο. Ας πάρουμε την δική μας περίπτωση: Ζούμε στον τόπο όπου, μέσα από έναν κυκεώνα γραφειοκρατίας, ποτέ κανένας δεν θεωρείται υπεύθυνος για τίποτα.

Αποφεύγουμε την ατομική ευθύνη, όπως ο διάολος το λιβάνι. Πώς θα μπορέσουμε να κάνουμε κάποια στοιχειώδη αυτοκριτική για να πάμε ένα βήμα μπροστά; Κάθε ιστορική συγκυρία επιβάλλει τις απαραίτητες αλλαγές. Δεν νομίζω πως υπάρχει ζωντανός οργανισμός -οποιουδήποτε είδους- που δεν μεταβάλλεται, που δεν εξελίσσεται συνεχώς. Άλλη μια ελληνική πρωτοπορία: λυσσαλέα αντίσταση σε οποιαδήποτε ουσιαστική αλλαγή.

Ζούμε, επίσης, σε εποχή ιστορικής δίνης: Πόσο βαραίνουν τα «αν» της κάθε στιγμής ή επιλογής μας; Πόσο σημαντική είναι η στάση μας σε εποχή που το Καλό και το Κακό δεν είναι και τόσο ξεκάθαρα; Και πόσο είμαστε και παραμένουμε «οι επιλογές μας», ακόμα και μέσα σ' αυτή τη δίνη;

Στεκόμαστε μπροστά στον τελευταίο κόμβο. Δεν παίζει ρόλο αν θα επιζήσουν άλλες πέντε ή δέκα γενιές, ο κόμβος θα περιμένει εκεί, απαράλλαχτος. Ύστερα από αιώνες προόδου και αδιανόητων επιτευγμάτων, έχουμε καταφέρει να καταστρέψουμε το μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη που μας φιλοξενεί. Μια αλαζονεία και μια απληστία άνευ προηγουμένου. Δεν υπάρχει τίποτα κακό εκεί έξω, εκτός από εμάς τους ίδιους. Φοβάμαι όσους είναι απόλυτα βέβαιοι. Για οτιδήποτε.

Ξαναβλέπω μια εικόνα: παιδιά πεθαίνουν από την δίψα, ενώ αυτόματα αρδευτικά συστήματα ποτίζουν δίπλα τους ένα αχανές γήπεδο του γκολφ. Ξέρω πως πρόκειται για μια απλούστευση, μα τα παιδιά συνεχίζουν να πέφτουν κάτω από την δίψα. Είμαστε οι επιλογές μας. Είμαστε το γκολφ.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Ποσειδώνας

Το κείμενο ανήκει στον Franz Kafka (1883-1924) και βρίσκεται στην ανθολογία «Διηγήματα και Μικρά Πεζά» (Αθήνα 2006: εκδ. Ροές) σε μετάφραση της Α. Ρασιδάκη.

Ο Ποσειδώνας καθόταν στο γραφείο του και έκανε υπολογισμούς. Η διαχείριση όλων των υδάτων συνεπαγόταν ατελείωτο φόρτο εργασίας. Θα μπορούσε να έχει όσο βοηθητικό προσωπικό επιθυμούσε, και ήδη είχε πάρα πολύ, αλλά επειδή έπαιρνε τα καθήκοντά του πολύ στα σοβαρά, έκανε ο ίδιος όλες τις επαληθεύσεις και έτσι οι βοηθοί δεν τον ωφελούσαν ιδιαίτερα. Δεν μπορεί κανείς να πει πως απολάμβανε την εργασία του, ουσιαστικά τη διεκπεραίωνε επειδή του είχε ανατεθεί, και μάλιστα, όπως δήλωνε, είχε ήδη προβεί σε ενέργειες ώστε να του ανατεθεί μια πιο ευχάριστη εργασία, αλλά όταν του έκαναν διάφορες προτάσεις γινόταν φανερό πως τίποτα δεν του ταίριαζε περισσότερο από τη θέση που ήδη κατείχε. Ήταν άλλωστε ιδιαίτερα δύσκολο να του βρουν κάτι άλλο. Δεν μπορούσαν, για παράδειγμα, να του αναθέσουν ένα συγκεκριμένο πέλαγος: εκτός από το γεγονός πως στην περίπτωση αυτή οι υπολογισμοί δεν θα ήταν μικρότεροι παρά μονάχα πιο μικροπρεπείς, ο μέγας Ποσειδώνας δεν μπορούσε παρά να κατέχει μία θέση εξουσίας. Κι όταν του πρότειναν μια θέση εκτός νερού, η ιδέα και μόνο αρκούσε για να τον κυριεύσει ναυτία, να αναστατωθεί η θεϊκή του ανάσα και να αρχίσει να κλυδωνίζεται η ηρωική του κορμοστασιά. Εδώ που τα λέμε, κανείς δεν έπαιρνε τα παράπονά του στα σοβαρά· όταν διαμαρτύρεται κάποιος τρανός,

πρέπει κανείς να προσποιείται ότι υποχωρεί και στις πιο απίθανες απαιτήσεις· κανένας ποτέ δεν πίστεψε πως θα μπορούσε να απαλλαγεί ο Ποσειδώνας από τα καθήκοντά του, εξ αρχής είχε οριστεί ο θεός των θαλασσών και εκεί θα παρέμενε.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε περιληπτικά (60-70 λέξεις) το απόσπασμα του **Κειμένου 1** «Η αξία της ευθύνης παραμένει... χώρος ευρύτερης καλλιέργειας και παιδείας!».

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

Β1. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της **Στήλης Α** το γράμμα από τη **Στήλη Β** που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση, με βάση το περιεχόμενο των Κειμένων 1 και 2 (χωρίς αναφορά σε χωρία των κειμένων):

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 η αρθρογράφος υποστηρίζει ότι το κεντρικό χαρακτηριστικό της υπευθυνότητας	α. διαμορφώνεται με βάση την κοινωνική συμπεριφορά β. αφορά στην αποδοχή της ευθύνης από το ίδιο το άτομο γ. σχετίζεται με τον ρόλο των γονέων
2. Η αρθρογράφος στην πέμπτη παράγραφο του Κειμένου 1 ερμηνεύει το πολλαπλό ανθρώπινο αδιέξοδο της κοινωνίας μας ως αποτέλεσμα	α. της απουσίας του αισθήματος της ευθύνης β. της έλλειψης παιδείας γ. των λανθασμένων προτεραιοτήτων
3. Στην όγδοη παράγραφο του Κειμένου 1 διατυπώνεται η άποψη ότι ο υπεύθυνος άνθρωπος	α. είναι ο αυτογνώστης β. είναι ο άνθρωπος που ενημερώνεται πολύπλευρα γ. είναι τα δύο παραπάνω
4. Η φράση «αποφεύγουμε την ατομική ευθύνη, όπως ο διάολος το λιβάνι» στο Κείμενο 2 (στην πρώτη απάντηση) σημαίνει ότι:	α. αναλαμβάνουμε τις ευθύνες μας β. αποποιούμαστε τις ευθύνες μας γ. μεταθέτουμε στους άλλους τις ευθύνες μας
5. Ο Μίνως Ευσταθιάδης στο Κείμενο 2 (στην δεύτερη απάντηση) εκφράζει με έντονο τρόπο την ανησυχία του	α. για το μέλλον των επόμενων γενεών β. για τη φτώχεια που μαστίζει τον κόσμο γ. για τις επιλογές των ανθρώπων που καταδεικνύουν απληστία, αλαζονεία και απολυτότητα.

Μονάδες 15

B2.α. Ποια είναι η πρόθεση της αρθρογράφου στη δεύτερη παράγραφο του **Κειμένου 1** (Η αξία της ευθύνης και η υπευθυνότητα... απόδοσης ευθύνης για τους υπόλογους) και πώς οι τρόποι με τους οποίους οργανώνεται ο λόγος συμβάλλουν στην υλοποίησή της; (μον. 5)

β. Η αξία της ευθύνης παραμένει πυξίδα και στάση ζωής, για όσους κρατούν ζωντανό το όραμα μιας «ανθρώπινης» κοινωνίας. Στη συγκεκριμένη περίοδο λόγου του **Κειμένου 1** η αρθρογράφος εκφράζει βεβαιότητα ή πιθανότητα; Δικαιολογήστε την απάντησή σας (μον. 2). Στη συνέχεια να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε η συγκεκριμένη περίοδος να εκφράζει υποχρέωση-αναγκαιότητα. (μον. 3)

Μονάδες 10

B3. Στο **Κείμενο 2** το πρόσωπο που δίνει τη συνέντευξη επιδιώκει:

- 1) να ευαισθητοποιήσει
- 2) να πληροφορήσει
- 3) να ενημερώσει

τον αναγνώστη για την αναγκαιότητα ανάληψης της ατομικής ευθύνης στη σημερινή ιστορική συγκυρία. Να διαλέξεις ποιο από τα τρία θεωρείς σωστό (μονάδες 2) και να αναφέρεις τέσσερις (4) γλωσσικούς ή / και εκφραστικούς τρόπους, με τους οποίους υλοποιεί την πρόθεσή του. (μονάδες 8)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Με ποιον τρόπο επιτελεί ο Ποσειδώνας το καθήκον της διαχείρισης των θαλασσών, σύμφωνα με το **Κείμενο 3**; Πώς κρίνεις εσύ τη στάση που τηρεί απέναντί του ο αφηγητής του κειμένου; Να απαντήσεις αναφέροντας 3 διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες και να εκθέσεις και την προσωπική σου άποψη σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

«Η έλλειψη αυτής της ευθύνης, σε κοινωνικό επίπεδο, κάνει τα πράγματα περισσότερο περίπλοκα και τραγικά: δεν έχουμε τη φρόνηση να βάζουμε προτεραιότητες, να κάνουμε τις βέλτιστες επιλογές. Δεν έχουμε αναπτύξει στον απαιτούμενο βαθμό τη συναίσθηση ενός συλλογικού πνεύματος, που πρέπει να καθορίζει το βαθμό ωριμότητας της κοινωνίας μας». Με αφορμή το απόσπασμα από το **Κείμενο 1** να γράψετε ένα δοκίμιο 350-400 λέξεων στο οποίο να αναπτύξετε τη γνώμη σας για τις συνέπειες που έχει η απουσία ατομικής και συλλογικής ευθύνης σε μια κοινωνία και να εξηγήσετε με ποιους τρόπους οι φορείς κοινωνικοποίησης, ιδίως οι γονείς και το σχολείο, μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση νέων με υπεύθυνη συμπεριφορά.

Μονάδες 40

Καλή επιτυχία!!!